

№ 48.

Warszawa, d. 28 listopada 1925 r.

№ 48.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak.-Przedmieście 5 m. 4, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY” bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŹYSKA
KULKOWE**

SKF

**Warszawa
Kopernika 14
Telefon 12-14**

339

NADZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE.

Rada Spółki Akcyjnej „ZJEDNOCZENI POLSCY PRZEMYSŁOWCY METALOWI, SPÓŁKA AKCYJNA” zawiadamia wszystkich akcjonariuszów Spółki o Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Walnym, które się odbędzie w dniu 21 grudnia 1925 r. o godz. 5 popołudniu w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Traugutta 4, z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego, 2) Sprawozdanie Rady i Zarządu z działalności Spółki, 3) Upoważnienie Rady do obciążania nieruchomości Spółki i zaakceptowanie dokonanych obciążeń, 4) Wnioski członków.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w tem Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Walnym, winni w myśl § 26 Statutu, jeżeli posiadają akcje na okaziciela, złożyć takowe najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone świadectwa depozytowe lub zastawowe polskich instytucji kredytowych, rządowych lub prywatnych przez Rząd zatwierdzonych. Akcjonariusze, posiadający akcje imienne, zapisane w księgach Zarządu, mają prawo uczestniczenia bez żadnych formalności. Składanie akcji skutecznie można codziennie do dnia 14 grudnia r. b. włącznie w godzinach biurowych w lokalu Spółki, Traugutta 4, gdzie jednocześnie będą wydawane legitymacje, uprawniające do wstępu na Zgromadzenie Walne. Akcjonariusze, zamieszkujący w Małopolsce, mogą skutecznie powyższą czynność w przepisany terminie w Oddziale Krakowskim Spółki przy ul. Główny Rynek 45 w godzinach biurowych.

WYSTAWA PALESTYŃSKA W WARSZAWIE.

Ministerstwo przemysłu i handlu komunikuje nam, że około 1 grudnia r. b. ma być otwarta w Warszawie wystawa Palestyńska. Komitet wystawy postanowił urządzić przy niej dział próbek tych surowców i wyrobów polskich, które miałyby zbyt na rynku palestyńskim. Dział ten powinien zawierać również katalogi i cenniki firm polskich. Po zamknięciu wystawy w Warszawie cały ów dział produktów polskich ma być przeniesiony do Palestyny do muzeum przemysłowego w Tel-Źawie.

Ministerstwo przemysłu i handlu zachęca polskie firmy przemysłowe, ażeby przez nadesłanie eksponatów wzięły udział w tej wystawie, która ma wykazać, co Palestyna pragnie importować z Polski. Komitet wystawy oświadczył, że gotów jest w pewnej mierze,

ewentualnie nawet w całości, pokryć kosztą takiego udziału.

O bliższe szczegóły należy zwracać się do biura wystawy w Warszawie, ul. Bielańska 9.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PRACY W 1926 R.

Międzynarodowa Konferencja Pracy odbędzie w r. 1926 dwie sesje. Sesja VIII rozpocznie się 25 maja i zajmie się rozpatrzeniem spraw, dotyczących emigracji, poczem przedyskutuje raport o działalności Międzynarodowego Biura Pracy, składany co rok przez Dyrektora Biura, p. Alberta Thomasa.

Na porządku IX-ej sesji znajdują się dwie sprawy, dotyczące prac marynarzy, mianowicie: sprawa międzynarodowej kodyfikacji przepisów, dotyczących umowy najmu marynarzy, oraz ustalenie wytycznych dla inspekcji pracy marynarzy.

MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA DROGOWA.

Ministerstwo przemysłu i handlu komunikuje nam, że we wrześniu 1926 r. odbędzie się w Medjolanie „Międzynarodowa Wystawa Drogowa”.

Wystawa będzie obejmowała: organizację służby drogowej, instalacje stałe i maszyny do produkowania materiału drogowego do układania, rozbiórki i naprawy bruków, do utrzymania porządku na drogach; w dalszym ciągu wystawa obejmie materiały używane bądź do budowy, bądź do utrzymania stanu dróg; środki lokomocji na drogach, znaki drogowe, sygnalizację, stan bezpieczeństwa, aparaty pomiarowe i inne. Poza tem będą utworzone sekcje dla wystaw specjalnych, jak np. materiałów do tramwajów miejskich i międzymiastowych oraz autobusów. Jednym słowem wystawa ma objąć wszystko, co dotyczy problemu ruchu na drogach zwykłych. Na życzenie osób, interesujących się wystawą, komitet organizacyjny (Medjolan, Via Sola Nr. 3) gotów jest przesać pewną ilość egzemplarzy programów wystawy.

PRZYCZYNY OBECNEGO PRZESILENIA GOSPODARCZEGO I ŚRODKI ZARADCZE.

Dn. 20 listopada r. b. w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie odbyło się posiedzenie dyskusyjne, na którym członkowie Koła Ekonomicznego Stowarzyszenia referowali przyczyny obecnego

przesilenia gospodarczego w Polsce. Ze względu na doniosłość zagadnienia, podajemy z posiedzenia tego obszerniejsze sprawozdanie.

Pierwszy referent, prof. Z. Straszewicz, zaznaczył na wstępie rolę rządu w życiu ekonomicznym kraju. Celem rządu powinno być stworzenie warunków bezpieczeństwa, utrzymanie zasad praworządności i zagwarantowanie obywatelom, że owoce ich pracy nie zostaną w jakikolwiek sposób im odebrane. Następnie wskazał, że przyczyny obecnego przesilenia w życiu gospodarczym polegają na zasadniczych błędach polityki ekonomicznej rządu. Do błędów tych przedewszystkiem należy zaliczyć fatalną konstrukcję systemu opodatkowania. Wydatki państwowe dochodzą do 70 zł. na głowę ludności przy jednoczesnym nadmiernym wzroście podatków komunalnych. Nasz system podatkowy jest bardzo złożony, posiadamy przytem nietylko za wiele różnych podatków, lecz także takie, które wielokrotnie się powtarzają, tak że jeden i ten sam przedmiot jest opodatkowany kilka razy. Obywatel przy wymiarze wielu z tych podatków jest zależny całkowicie od komisji szacunkowych lub urzędników. Okoliczność ta wywołuje uczucie niepewności i wytwarza niewolę biurokratyczną. Obciążenia podatkowe są rozłożone tak, żeby podatki opłacali tylko ludzie bogaci, co ma ten skutek, że kapitały krajowe uciekają zagranicę, placówki przemysłowe przenoszą się poza granice kraju, zaś napływ kapitałów zagranicznych jest zahamowany. Poza tem niektóre podatki posiadają pewne zasadnicze błędy, np. podatek dochodowy, który nie powinien być wysoki, gdyż wtedy ludzie starają się ukrywać swoje dochody; zresztą stosowanie tego podatku z dobrym rezultatem jest możliwe jedynie w kraju o wysokiej kulturze. Podobną opinię wypowiedział także p. Hilton Young. Podatek majątkowy jest prosto herezją ekonomiczną; wbrew swojej zasadzie, musi on być płacony z dochodów bieżących, ponieważ wszystkie podatnicy nie mogą naraz spieniężyć części swoich majątków. Podatek spadkowy często rujnuje podatnika, gdyż z chwilą, gdy gospodarstwo przechodzi kryzys z powodu śmierci gospodarza, jego następcy muszą płacić naraz bardzo wysoki podatek spadkowy.

Drugim błędem dotychczasowych rządów jest doprowadzenie do ruiny kredytu. W normalnych czasach ludzie stale oszczędzają różnymi sposobami, oszczędności te za pośrednictwem instytucji kredytowych przekształcają się w domy, drogi, fabryki i t. p. Krajowi przybywa coraz więcej tych rzeczy, więc staje się bogatszym. Przemysł korzystał z kredytów z tych źródeł, ale ponieważ oszczędności zostały zniszczone, nastąpił zanik kredytu. Ażby ludzie zaczęli oszczędzać, musi być przywrócona w kraju praworządność, a państwo powinno bronić oszczędności, co jest najważniejszą jego funkcją. Nasze państwo nietylko nie broniło dotychczas oszczędności, lecz stało się narzędziem niszczenia ich. Pierwszy cios zasadzie oszczędności był zadany przez przerachowanie urzędowe rubli na marki. Następnie kapitał zaoszczędzony został zniszczony przez niesprawiedliwe przerachowanie pożyczek państwowych. W ten sam sposób zostały zniszczone kapitały hipoteczne.

Jako trzeci zasadniczy błąd gospodarczy prof. Straszewicz wymienił walkę z pracą. Zostały wydane różne ustawy, mające na celu zmniejszenie pracy. Ustawy te są uważane za zdobycze socjalne, ale w rezultacie ich stosowania klasa robotnicza przypomina głodem, mówić więc o jej zdobyczach socjalnych zakrawa na sztyderstwo, na drwiny.

Oprócz powyższych trzech zasadniczych błędów istnieje cały szereg innych, które przyczyniły się niewątpliwie do stworzenia obecnego kryzysu. Do nich należy zaliczyć monopole, które zrujnowały pewne dziedziny przemysłu. Dalej idzie wadliwa polityka celna, podlegająca ciągłym zmianom. Tu należy dążyć do zmniejszenia przywozu drogą zakazów, w przypuszczeniu, że przywóz i wywóz są to rzeczy całkiem odrębne. Mniemanie takie jest błędem, gdyż wiadomo, że przy zamknięciu przywozu, musi ustać i wywóz. Zmniejsza się wtedy wymiana towarową z zagranicą, a wymiana taka jest również źródłem dobrobytu, tak jak i produkcja.

Wskazanie na powyższe błędy jest krytyką działalności rządu w dziedzinie gospodarczej, ale jednocześnie w krytyce tej mieszczą się i środki zaradcze. Trzeba znieść wszystkie, co przeszkadza życiu gospodarczemu, a więc zmienić system opodatkowania, powrócić do podatków pośrednich, przestać krzywdzić wierzycieli, wznowić oszczędzanie i skasować prawodawstwo wymierzone przeciw wolności pracy. Gdy to zostanie przeprowadzone, wtedy będą przywrócone warunki, w których przy pracy i oszczędności stworzy się dobrobyt.

Drugi referent p. poseł S. Drewnowski, analizując źródła obecnego przesilenia, stwierdza, że czynniki, które wywołały ten kryzys, są bardzo liczne i długotrwałe, więc i kryzys musi być przewlekły. Mówca wskazał na zasadnicze podłoże przyczyn, które

wywołały kryzys. Przedewszystkiem od samego powstania Państwa Polskiego i rząd i sejm postawiły sobie za zadanie stworzenie nowych zasad życia ekonomicznego. Proklamowano więc wojnę z kapitałem, z własnością prywatną i pozbawiono przemysł zysków. W braku pieniędzy ściągano daniny, pierwsza z nich była przeprowadzona 29 stycznia 1919 r. za ministra skarbu Englicha, druga za ministra Michalskiego i 3-cia, jako podatek majątkowy, przez ministra Grabskiego w 1924 r. Drugim czynnikiem, wpływającym na zmniejszenie tworzenia się kapitałów, jest podatek dochodowy, który jest pobierany od absolutnych sum dochodów osób prawnych bez względu na stopień dochodowości przedsiębiorstw. Co do osób fizycznych, to każdy obywatel, który posiada udział w przedsiębiorstwie, płaci ten podatek dwa razy. Ażby pozbawić przemysł zysków, obciążono go ciężarami socjalnymi, jak np. kasy chorych, fundusz bezrobocia, płatne urlopy i t. p. Poza tem do niszczenia kapitałów przyczyniły się pożyczki przymusowe, a więc pożyczka odrodzenia, subskrypcja na akcje Banku Polskiego pod groźą odmowy kredytu i t. p. Niszczenie kapitału i pozbawianie go możliwości procentowania doprowadziły do podjęcia podstaw przemysłu, rezultatem czego jest obecny wzrastający kryzys gospodarczy. Środki zaradcze mówca widzi przedewszystkiem w poszanowaniu i zabezpieczeniu własności prywatnej, zaprzestaniu przesławiania kapitału, zwolnieniu przemysłu od ciężarów, niepozwalających mu dawać zyski, i odpowiedzialności rządu za niedotrzymanie umów przez niego zawartych.

Trzecim referentem był inż. Piotr Drzewiecki, który przedewszystkiem podkreślił, jako charakterystyczną cechę naszych rządów, brak zdecydowanej linii postępowania, czem odznaczał się również rząd koalicyjny Kiereńskiego w Rosji, który doprowadził do zwrotu bolszewickiego. Referent zaznaczył przytem, że drogi poprawy, wskazane dzisiaj przez pp.: Z. Straszewicza i S. Drewnowskiego, jako prowadzące do wyjścia z trwającego kryzysu, są realnym programem. W podobnym położeniu, jak my obecnie, znajdowały się Włochy i dopiero reformy Mussoliniego rozpoczęły sanację życia gospodarczego we Włoszech. Jedną z pierwszych reform tego meża stanu było skasowanie podatku majątkowego, następnie zmiana podatku dochodowego i przywrócenie podatków spożywczych, poza tem do przyciągnięcia kapitałów do kraju — uprzywilejowanie kapitału zagranicznego.

Przewodniczący posiedzenia prof. M. Chorzewski podkreślił, że już od kilku lat Koło Ekonomiczne wielokrotnie wskazywało na to, że droga, po której kroczyły nasze rządy, niezawodnie prowadzi do katastrofy gospodarczej, jeżeli więc i teraz z drogi tej nie zejdziemy, to grozi nam niechybnie ruina ekonomiczna. Mówca wskazuje jako pierwotną przyczynę obecnego przesilenia stosowanie doktryny socjalistycznej, która uczy, że przedsiębiorca powinno być tylko państwo i że ono tylko ma prawo tworzyć z oszczędności kapitały produkcyjne. Drugim naszym nieszczęściem jest eksperymentatorstwo naszej młodej biurokracji, która nieustannie zmienia warunki życia gospodarczego, włączając je przemocą w coraz inne ramy i wywołując tem zamęt, który prowadzi do upadku wszelkiej produkcji.

Pozatem p. Chorzewski zanalizował szczegółowo tak zwane „zdobycze socjalne“, przy których trwają przewody mas, i którym, między innymi, rzesze pracujące mają do zawdzięczenia wzrastające obecnie bezrobocie.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 27 listopada 1925 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“).

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:		
Surówka odlewnicza „Chlewiska“ na węglu	Zł. gr.	
drzewnym	—	
Surówka odlewnicza „Stąporków“ (loco huta)		
№ 0	156.—	
„ „ „ „ „	148.—	
„ „ „ „ „	143.—	
„ „ „ „ „	138.—	
Surówka odlewnicza Częstochowa		
№ 0	150.—	
„ „ „ „ „	148.—	
„ „ „ „ „	140.—	
„ „ „ „ „	135.—	
Surówka odlewnicza Witkowska		
№ 1 (ocłona)	194.—	
Złom żeliwny (fragment lany)	—	
Żelazo handlowe krajowe	205.—	
Bednarka gorąco walcowana	240.—	

Bednarka zimno walcowana	405.—
Walcówka (druć okrągła od 5 $\frac{1}{2}$ do 13 mm., kwadratowy od 5 $\frac{1}{4}$ do 8 mm.).	255.—
Blacha (cena zasadnicza).	260.—
Koks karwiński	52.50
Koks górnosląski twardy	31.—
„ „ miękki	31.—
Węgiel kowalski myty cieszyński	52.50
„ „ górnosląski gruby	25.60
Węgiel dąbrowski gruby	24.20
Cegła ogniotrwała normalna	65.00
„ „ kopulakowa	70.—
Głina ogniotrwała mielona	25.—
Zaprawa szamotowa	37.50
Grafit podwójnie szlamowany (bez cła).	182.—
Kamień wapienny	4.—

Cena odlewów żelaznych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żelaznych surowych dla Warszawy, aż do odwołania, wynosi od 0,50 do 0,60 zł. za 1 kg. loco fabryka.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia warszawska notuje następujące ceny blachy żelaznej za 100 kg. franco wagon Warszawa:

711×1 422×0,5 mm.	80 zł. — gr.
711×1 422×0,525 mm.	79 „ — „
711×1 422×0,55 mm.	78 „ — „
1 000×2 000×0,5 mm.	82 „ — „
1 000×2 000×0,55 mm.	80 „ — „

Ceny te rozumieją się za 100 kg.

Ceny odlewów ze stopów specjalnych.

Koło odlewni metali półszlachetnych notuje następujące ceny odlewów ze stopów specjalnych, przepisanych przez ministerstwo kolei żelaznych dla taboru P. K. P.

Gatunek stopu i marka	Cena za 100 kg.
Bronz panewkowy VII ₁	410 złotych
„ osprzętowy VII ₂	385 „
„ fosforowy VII ₃	415 „
Mosiądz VIII	300 „

Powyższe ceny rozumieją się przy wadze jednej sztuki odlewu nie niżej 2 kg. Za odlew wagi poniżej 2 kg. dolicza się do cen powyższych 8%.

Ceny gwoździ i drutu.

„Zjednoczenie Polskich Fabryk Gwoździ i Drutu“ notuje ceny następujące od dn. 12 listopada r. ub.

Gwoździe za skrzynkę 16 kg. wagi netto loco magazyn fabryczny (ceny zasadnicze).	Zł. gr.
budowlane od № 26 do № 23.	7 30
drobne od № 15—№ 6 od złp. 7 gr. 50 do 12 60	
Druty za 100 kg. (ceny zasadnicze)	
jasne zwyczajne:	
od № $\frac{2}{0}$ do № 30.	46 70
Druty ocynkowane:	
od № $\frac{2}{0}$ do № 30	59 00

Od cen zasadniczych dawany jest rabat zależny od specyfikacji i ilości towaru. Za wymiar dopłaty według specjalnej tabeli.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 26. XI. 25 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	3908	Miedź standard	1966
Antymon	2768	Ołów miękki	1168
Cyna standard	9315	Nikiel	5536
Cynk hutniczy	1286	Rtęć	15509
Miedź elektrolityczna	2182	Srebro za 1 kg.	—

Tendencja spokojna

NOTATKI.

Jak niektórzy inspektorowie pracy znają ustawy. Na posiedzeniu w Stowarzyszeniu Techników w Warszawie w piątek ubiegłego tygodnia p. inspektor pracy Podgórski, zabierając głos w dyskusji, zaprzeczył stanowczo słowom jednego z referentów, że za przekroczenie ustawy o 8-godzinnym dniu pracy grozi kara aresztu do 3-ch miesięcy. Na zwróconą sobie kilkakrotnie uwagę, że się myli, że nie zna dobrze ustawy o czasie pracy, p. Podgórski twierdził uporcezywie ze zdumiewającą pewnością siebie, że „za przekroczenie 8-godzinnego dnia pracy jest tylko kara pieniężna i niema żadnej kary aresztu“, oraz że „panowie fabrykanci posługują się fałszywymi wiadomościami“, co, nawiasem mówiąc, wywołało napomnienie ze strony przewodniczącego.

Jakże się sprawa przedstawia w istocie rzeczy? Kto się posługuje „fałszywymi wiadomościami“?

Artykuł 18 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 roku o czasie pracy w przemyśle i handlu („Dziennik Ustaw“ Nr. 2 z r. 1920 poz. 7) brzmi jak następuje: „Przekroczenia przepisów niniejszej ustawy karane będą w drodze sądowej grzywną do 5000 marek lub aresztem do 3 miesięcy“. Odpowiedź jest równie jasna, jak niewzruszona.

Chcemy wierzyć, że p. inspektor pracy Podgórski jest wyjątkiem w gronie swoich kolegów, ale właśnie dlatego zalecilibyśmy panu głównemu inspektorowi pracy Klottowi, ażeby wyznaczył p. Podgórskiemu egzamin ze znajomości ustawy, którą przewodzący związków robotniczych uważają za „największą zdobycz proletariatu“.

Tow. Akc. J. JOHN w Łodzi

WYRABIA JAKO SPECJALNOŚĆ:

Transmisje i części transmisyjne; **Koła** zębate; **Naprężacze** pasów i t. p. Konstrukcja lekka i solidna; wykonanie wzorowe; minimalne zużycie siły i smarów. Dostawa normalnych części z zapasu.

Tokarki szybkotnące, konstrukcji nowoczesnej wykonane najdokładniej, o wysokości kłów 150, 230 i 300 mm i długości toku do 3 metrów. Łby rewolwerowe, lunety, uchwyty samocentrujące. **Imadła** równoległe o szerokości szczęk 100 mm.

Wiertarki słupowe 32 i 40 mm.

Kalandry wszelkiego rodzaju dla przemysłu włókienniczego i papierniczego jak: rolkowe, frykcyjne, wodne, matowe, **finiszowe** prasy nieckowe (Muldenpressen). Wykonanie pierwszorzędne, w niczem nieustępujące najdroższemu zagranicznym kalandrom. Około 200 kalandrów w ruchu. **Reparacja** walców, obtaczanie, szlifowanie i obijanie bawełną, jutą lub papierem.

Śruby z nakrętkami wszelkiego rodzaju.

Kotły żeliwne oryg. Strebel'a do ogrzewań centralnych.

Ruszty ekonomiczne podług własnego systemu i **odlewy** według nadesłanych modeli lub rysunków.

Własne biura sprzedaży:

WARSZAWA LWÓW KRAKÓW POZNAŃ KATOWICE LUBLIN GDAŃSK
Jerozolimska 51 Zyblikiewicza 39 Basztowa 24 Cieszkowskiego 8. Batorego 4 Krak.-Przedm. 58 Schüsseldamm 62

Aparaty cukrownicze:

Spółka Akcyjna Budowy Kotłów Parowych i Maszyn, „W. Fitzner i K. Gamper” w Sosnowcu.

Aparaty do spawania:

Tow. Akc. „Perun”, Warszawa, Biuro: Wspólna 59, tel. 89-34, Fabryka: Grochowska № 52, tel. 201-16.

Armatura na parę i wodę:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Beczki żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Druty wszelkiego rodzaju:

Dąbrowski Przemysł Drucianny B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.

Dźwigniki—Łańcuchy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Aleja Jerozolimska 20 tel.: 29-64 i 220-00.

* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Garnki i przewody rurowe:

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Gryzarki:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Gryzarki uniwersalne:

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.

* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Imadła:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Imadła ślusarskie kute:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Kalandry:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.

Konstrukcje żelazne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.

Konstrukcje żelazne:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Konstrukcje żelazne:

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Konstrukcje żelazne, schody, ciepłarnie:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Kotły parowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Kuto lane odlewy:

Inż. Gniazdowski Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

Kuźnie polowe:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Liny stalowe—Drut stalowy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Aleja Jerozolimska 20 tel.: 29-64 i 220-00.

Liny druciane i żelazne:

Fabryka Lin Meyerhold i S-ka S. A.—Sosnowiec, tel. Nr. 40.

Liny stalowe i żelazne, drut kolczasty, siatki do ogrodzeń, drut żel. ocynkowany i nieocynkowany, gwoździe:

Włocławska fabryka drutu, dawn. C. Klauke Sp. Akc. we Włocławku.

Lokomobile przemysłowe:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Łańcuchy elektryczne spawane i patentowane (Victor) do celów gospodarczych i technicznych:

Dąbrowski Przemysł Drucianny B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.

Łańcuchy rolkowe:

Do samochodów ciężarowych, osobowych i motocyklowych. Łańcuchy Galla do transmisji i przegubowe, Fabryka St. Kubiak, Warszawa, Hrubieszowska 9 tel. 75-44.

Łańcuchy „Galla”:

Transmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych, Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Maszyne blacharskie:

B-cia Alapin inżynierowie, Warszawa, Leszno 76, tel. 251-25.

Maszyne rolnicze:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Młocarnie szerokomłotne syst. „Jaehne”:

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.

Maszyne ceglarskie:

B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Narzędzia do obróbki metali:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Narzędzia do obróbki metali:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Nity blacharskie saskie:

Dąbrowski Przemysł Drucianny B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.

Nożyce motorowe do blachy:

B-cia Alapin inżynierowie, Warszawa, Leszno 76, tel. 251-25.

Obrabiarki do metali i drzewa:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Odlewy żelazne:

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Odlewnie żelaza:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Odlewnie żelaza i metali:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Okna żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Okna żelazne i drewniane:

z własnym okuciem fabrycznym: Jan Broda, Toruń.

Okucia budowlane i meblowe:

Jan Broda, Toruń.

Piłniki nacinane:

Fabryka Lin Meyerhold i S-ka S. A.—biuro Sosnowiec, fabryka Będzin.

Pędnie:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Pieczęć żelazne syst. powolnego spalania:

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Pompy:

Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.

Prasy, tłoczarki cierne:

mimośrodowe i balansowe: B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Prasy mimośrodowe:

* B-cia Alapin inżynierowie, Warszawa, Leszno 76, tel. 251-25.

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.**Sikawki i narzędzia ogniowe:**

Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych i Sikawek, Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Sprężyny do mebli:

Dąbrowski Przemysł Drucianny B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.

Śruby, nakrętki, nity:

Bartelmuss i Suchy, Bielsko (Śląsk).

Śruby:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.

Strugarki:

Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Suwnice:

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Suwnice (kran) mostowe, przesuwne, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Aleja Jerozolimska 20 tel.: 29-64 i 220-00.

* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Taczki żelazne 75 i 100 litr. pojemności:

Jan Broda, Toruń.

Tokarki:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Traki i wszelkie obrabiarki do drzewa:

„Unia” Zjednoczone Fabryki Maszyn Tow. Akc. Oddział: C. Blumwe i Syn, Bydgoszcz-Wilczak.

* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Turbiny wodne syst. Francis'a o wysokim współczynniku pożytecznego działania,

L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.

Urządzenie do motorów na gaz ssany (generatory):

Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.

Wagony wąskotorowe osobowe i towarowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski, Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Walce żeliwne utwardzone:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.

Wiertarnie kolumnowe szybkie:

Najnowszego typu. L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.

*** Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.**

* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Wiertarki:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Wiertarki:

Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Nożyce ręczne stołowe:

B-cia Alapin inżynierowie, Warszawa, Leszno 76, tel. 251-25.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. S. J. Okolski.

REDAKTOR inż. Maurycy Chorzewski.

CENY OGŁOSZEŃ: Cała strona zlp. 180; pół strony zlp. 100; $\frac{1}{4}$ strony zlp. 60; $\frac{1}{8}$ strony zlp. 40;

Drobne ogłoszenia: tekst 3 wierszowy 30 zł. kwartalnie; za każdy wiersz dodatkowy 5 zł. kw.

Członkowie Związku zamawiający ogłoszenia bezpośrednio, otrzymują stosowny rabat.